

THE IMPACT OF THE EUROPEAN INTEGRATION UPON BANKING INTERMEDIARIES WITHIN ROMANIA

Lecturer Phd. Mariana TRANDAFIR
DANUBIUS UNIVERSITY OF GALATI

Abstract

As financial intermediaries, banks play an essential role in the economy by transforming assets, facilitating risk management, financing trade, enabling capital accumulation and spurring technological innovation. Theoretical and empirical evidence supports the view that integration in the banking sector can enhance overall economic performance via macroeconomic stabilisation, higher levels of efficiency and consumer welfare.

Key words: european integration, risk management, consumer welfare

JEL Classification: G21, F02

1. Pia a bancar european : de la fragmentare la integrare

De la formula “Statele Unite ale Europei” lansat de c tre Churchill în 1942, pân la configura ia actual , construc ia în plan financiar a Uniunii Europene s-a derulat sub impactul profundelor muta ii generate mediului financiar de: (i) liberalizarea fluxurilor interna ionale de capital; (ii) remarcabilele progrese ale tehnologiei informa ionale; (iii) diminuarea treptat a efectelor a a-numitelor “bariere naturale”, implicând diferen ele de limb i cultur ; (iv) perfec ionarea cadrului de reglementare i al introducerii euro, care a eliminat riscul valutar în interiorul uniunii, concretizând astfel schimbarea concep iei “guvernul tie cel mai bine” a anilor 1980 i reorientarea ei c tre o mai eficient competi ie prin încurajarea relax rii barierelor care obstruc ionau consolidarea financiar .

Integrarea în spa iul unic european, conceput ca “un spa iu f r frontiere interioare, în care este asigurat libera circula ie a m rfurilor, a persoanelor i a capitalurilor”¹ implic , în sfera financiar :(i) libertatea b ncilor, a companiilor de asigurare i a altor institu ii financiare de a se stabili în oricare dintre rile participante; (ii) liberalizarea complet a mi c rilor de capitaluri; (iii) liberalizarea prest rilor de servicii, inclusiv a celor financiare.

1. European banking market: from fragmentation to integration

Starting with the formula “United States of Europe”, iterated by Churchill in 1942, until the actual configuration, the construction within EU financial field went on under the impact of depth mutations within financial field generated by: (i) liberalization of the international capital flows; (ii) remarkable progresses of informatics (IT); (iii) gradual effects diminish of the so called “natural barriers”, implying language and cultural differences; (iv) improvement of euro regulation and introducing framework, which eliminated the currency risk within the union, concretizing thus the change of the old conception, “the government knows best” of the 1980, and moving towards an efficient competition by encouraging the softening of the barriers, obstructuring the financial consolidation.

Integration within the unique European space, conceived as a “space without inner frontiers where the goods free flow is ensured, of persons and capitals” implies within the financial sphere (i) liberty of banks, of insurance companies and other financial institutions of opening branches in any of the participant countries; (ii) complete liberalization of the capital flow; (iii) liberalization of service performing, including the financial ones.

---

¹ Edward G. – „Libera mi care capitalurilor este o imens putere însemnând promovarea aloc rii eficiente a resurselor na ionale, regionale i globale i poate aduce o contribu ie major la: îmbun t irea bun st rii economiei, reducând s r cia i crescând nivelul de trai” – Conferin a Economic European : „The single financial market – two years into EMU”, Viena, mai, 2005;

Parte a integrării financiare, integrarea bancară europeană a însemnat, sub aspect juridic, implementarea graduală a unui cadru legislativ comun al țărilor membre ale Uniunii Europene, pe aspecte cuprinse în:

- *Prima directivă bancară* (1977), un prim pas pe calea armonizării criteriilor vizând licențierea instituțiilor de credit, prin impunerea unui set de cerințe minime pentru autorizarea acestora, incluzând cerințe minime de adecvare a capitalului, de asigurare a conducerii efective și de prezentare a operațiunilor ce urmează să fie efectuate;
- *A doua directivă bancară* (adoptată în 1989 și devenită operațională în 1993), care a reglementat recunoașterea reciprocă de către țările membre ale Uniunii Europene a licențelor bancare – *single banking license*; organizate pe modelul bancii universale, instituțiile de credit funcționează cu respectarea principiilor vizând: (i) libertatea exercitării activității în orice alt țară comunitară în condițiile licențierii într-una dintre țările uniunii; (ii) libera prestare de servicii, în spațiul european, a activităților bancare ce beneficiază de recunoașterea mutuală, evidențiate distinct în cuprinsul directivei; (iii) exercitarea controlului de către autoritățile monetare din țara de origine, implicând recunoașterea reciprocă și în domeniul supravegherii instituțiilor de credit a dreptului de control al autorităților de supraveghere din țara de origine, cu câteva excepții menționate în mod expres, care se referă la protejarea interesului public în țara gazdă;
- *Schema de garantare a depozitelor*, directivă acceptată în 1994 și care delimitează responsabilitățile și obligația de garantare a depozitelor din sistem la nivelul, în echivalent, al sumei de 20 000 dolari;
- *Tratatul de la Maastricht* care confirmă Programul Pieței Unice (1992), explicitând principiul descentralizării și alocării atribuțiilor de supraveghere și control bancilor centrale naționale;
- *În elegerea privind crearea Zonei Economice Europene – European Economic Area*, din 1992, (semnat de țările membre ale Asociației Europene de Comerț Liber-EFTA), care prevede, referitor la domeniul bancar, acceptarea legislației privind activitatea bancară europeană pe palierul licențelor bancare unice, al controlului exercitat de țara de origine, recunoașterea reciprocă și

Partea a integrării financiare, integrarea bancară europeană înseamnă, din perspectiva juridică, implementarea graduală a unui mediu legislativ comun pentru toate țările membre ale UE, pe aspecte cuprinse în:

- *First bank instruction* (1977), un prim pas pe calea armonizării criteriilor vizând licențierea instituțiilor de credit, prin impunerea unui set de cerințe minime pentru autorizarea acestora, incluzând cerințe minime de adecvare a capitalului, de asigurare a conducerii efective și de prezentare a operațiunilor ce urmează să fie efectuate;
- *Second bank instruction* (adoptată în 1989 și devenită operațională în 1993), care a reglementat recunoașterea reciprocă de către țările membre ale Uniunii Europene a licențelor bancare – *single banking license*; organizate pe modelul bancii universale, instituțiile de credit funcționează cu respectarea principiilor vizând: (i) libertatea exercitării activității în orice alt țară comunitară în condițiile licențierii într-una dintre țările uniunii; (ii) libera prestare de servicii, în spațiul european, a activităților bancare ce beneficiază de recunoașterea mutuală, evidențiate distinct în cuprinsul directivei; (iii) exercitarea controlului de către autoritățile monetare din țara de origine, implicând recunoașterea reciprocă și în domeniul supravegherii instituțiilor de credit a dreptului de control al autorităților de supraveghere din țara de origine, cu câteva excepții menționate în mod expres, care se referă la protejarea interesului public în țara gazdă;
- *The chart of granting deposits*, directivă acceptată în 1994 și care delimitează responsabilitățile și obligația de garantare a depozitelor din sistem la nivelul, în echivalent, al sumei de 20 000 dolari;
- *The Maastricht treaty* confirmă Programul Pieței Unice (1992), explicitând principiul descentralizării și alocării atribuțiilor de supraveghere și control bancilor centrale naționale;
- *The agreement of creating the European Economic Area* din 1992, (semnat de țările membre ale Asociației Europene de Comerț Liber-EFTA), care prevede, referitor la domeniul bancar, acceptarea legislației privind activitatea bancară europeană pe palierul licențelor bancare unice, al controlului exercitat de țara de origine, recunoașterea reciprocă și

acceptarea reglementarilor comunitare în materie;

- *Planul de acțiune în domeniul serviciilor financiare - The Financial Services Action Plan (1999)*, vizând integrarea deplină a piețelor bancare și de capital până la finele anului 2005 cu principale obiective: (i) crearea unei piețe unice europene, deschiderea piețelor de *retail* și asigurări; (ii) reglementări prudentiale și supraveghere; (iii) crearea climatului favorabil funcționării optime a pieței financiare unice.

În acest context, se impune menționat faptul că, în Cartea Verde privind politica în domeniul serviciilor financiare, publicat în mai 2005, sunt stabilite direcțiile de acțiune pentru perioada 2005-2010, cu accent pe implementarea regulilor existente și intensificarea cooperării în materie între statele membre.

2. Intermedierea bancară din România în pragul aderării la Uniunea Europeană și experiența noilor state membre

Evaluarea performanțelor sectorului bancar din România, efectuată, din perspectiva pregătirii procesului de aderare, într-o analiză comparativă cu realizările înregistrate în domeniul bancar de țări în tranziție din Europa Centrală și de Est, acceptate în Uniunea Europeană în 2004, relevă o serie de trăsături caracteristice comune. Într-o succintă rememorare, se impune a fi menționat că:

- reorganizarea sectorului bancar a fost declanșată în toate țările în prima jumătate a anilor 1990 și a vizat, într-o primă etapă: (i) instituirea sistemului bancar pe două paliere – banca centrală și băncile comerciale; (ii) reafirmarea rolului de bancă centrală independentă, cu atribuții specifice; (iii) lansarea privatizării băncilor cu capital de stat; (iv) crearea piețelor monetare și valutare;
- asanarea pieței bancare a fost necesară în a doua parte a anilor 1990 în aproape toate țările și a fost realizat fie prin recapitalizarea băncilor, cazul Poloniei și Ungariei, fie prin transferarea activelor neperformante unor structuri nou înființate, cazul Băncii Agricole și al Bancorex în România sau al Konsolidacni din Cehia; costurile suportate de către stat pentru aceste operațiuni au fost semnificative și au reprezentat, raportat la PIB național, 16% în Ungaria, 13% în Slovacia, 3% în Polonia; costurile suportate de către statul român pentru

accepting the communitarian regulation within field;

- *The Financial Services Action Plan (1999)*, points out the full integration of the banking and capital markets until the end of 2005 having the following main objectives: (i) developing an unique European market, opening the *retail* and insurance markets; (ii) prudential and surveillance regulations; (iii) creating a favourable climate for optimum functionality of the unique financial market

It is wise mentioning within this context, that within the Green Book, regarding the financial services politics, published in May 2005, there are mentioned the action tracks for 2005-2010, with direct focus upon the implementation of the existent rules and intensification of the cooperation between the member states.

2. The financial intermediaries within Romania in the proximity of EU integration and experience of the new member states

Performance evaluation within Romanian financial sector, from the perspective of the integration process, under a comparative analysis of the achievements from financial field of the transitional countries from Central and East Europe, accepted in the EU in 2004, reveals a number of common features. Under a brief retrospective, it is wise mentioning:

- The reorganization process of the banking sector has been triggered in all countries in the first part of the 1990 and hinted in the first stage: (i) implementing the banking system on two levels – central bank and commercial banks; (ii) reassertion of the independent central bank with specific attributions; (iii) starting the privatization of the state capital banks; (iv) creating the monetary and currency markets;
- Draining of the banking market became necessary in the second part of the 1990, in almost all countries and had been achieved either by banks recapitalization, the case of Poland and Hungary, or by transferring the nonperforming actives of a new formed structures, the case of Agrarian Bank and Bancorex within Romania or of Konsolidacni from Czech Republic; the costs supported by the state for these operations and represented, reported to the national PIB, 16% in Hungary, 13% in Slovakia, 3% in Poland; the cost supported by the Romanian state for

anularea datoriilor evidențiate în bilanț și cele pentru emiterea de titluri de stat în favoarea acestora au de înut o pondere de aproape 10% din PIB.

După mai bine de cincisprezece ani de tranziție, evoluțiile înregistrate pe piețele bancare sunt considerabile, în condițiile meninerii dominantei bancare și a structurii esențiale a sistemului financiar din toate țările, sectorul bancar afirmându-se ca cel mai important intermediar financiar: la finele anului 2003, premergător aderării pentru noile state membre ale UE, ponderea activelor bancare în PIB era în jur de 70 la sută față de 260 la sută în țările deja integrate în UE (EU15) și 201 la sută la nivelul zonei euro, în timp ce capitalizarea bursieră de înă în PIB o pondere de aproape 25 la sută, comparativ cu 66 la sută în EU15. La finele anului 2004, ponderea în PIB a activelor nete din sectorul bancar românesc a fost de 37,7 la sută, superioară ponderii capitalizării bursiere (valoarea de piață a acțiunilor tranzacționate) în PIB ale celor două segmente ale pieței de capital (Bursa de Valori București și RASDAQ) de 17,6 la sută, și, așa cum demonstrează cifrele, cu mult inferioară mediei europene.

În contextul privatizării multor bănci cu capital de stat, al schimbărilor structurale generate și al stimulării concurenței, concentrarea bancară rămâne evidentă. În anul premergător aderării lor, activele bancare erau concentrate în proporții cuprinse între 52 la sută și 81 la sută în cinci bănci în Polonia și, respectiv două bănci în Estonia. De remarcat este faptul că pe teritoriul EU15, 5 bănci, dintr-un număr total de 7 444, de înău 53 la sută din piața activelor bancare.

Restructurarea sectorului bancar și diversificarea portofoliului de produse oferite de bănci, pe fondul evoluțiilor sectorului real al economiilor naționale au constituit factori în măsură să favorizeze activitatea de creditare. În pofida climatului economic favorabil, băncile au manifestat reținere în acordarea de credite companiilor. La finele anului 2003, de pildă, plasamentele băncilor în credite acordate companiilor se situau pe un palier cuprins între 9,5 la sută în Slovenia și 27,8 la sută în Slovacia, în timp ce la nivelul UE15 de înău o pondere de 39 la sută. Între aceste extreme, creditele acordate companiilor reprezentau, ca pondere în PIB 17 la sută în Cehia, 13,4 la sută în Polonia, 24 la sută în Ungaria și 20,4 la sută în România.

cancelling the debts underlined in the balance and those for issuing state titles in their favour, had almost 10% from PIB.

After more than fifteen years of transition, the progress registered by the banking markets is considerable, under the conditions of maintaining the banking supremacy, essential trait of the financial system from all countries, the banking sector becoming the most financial intermediary: at the end of 2003, preceding the adhering for the new EU member states, the share of the banking actives in PIB was almost 70 percents versus the 260 percents for the countries already integrated in EU(EU15) and 201 percents within the level of euro area, while the brokerage capitalization owned in PIB a share of almost 25 percents comparatively with 66 percents in EU15. At the end of 2004, the share in PIB of the net actives from the Romanian banking sector was 37,7 percentage, superior to the brokerage capital share (market value of the trade shares) in PIB of the two segments of the capital market (Stock market Bucharest and RASDAQ) of 17,6 percents, as shown by the figures, much more inferior to the European average.

Within the context of privatization of several banks with state capital, of generated structural changes and by stimulating the competition, the banking concentration remains obvious. During the year prior to their adherence, the banking actives were concentrated in a proportion varying from 52% to 81%, in five banks from Poland and, respectively two banks in Estonia. It is remarkable the fact that within EU15 territory, 5 banks out of a total number of 7 444, hold 53 percents from the total banking actives market.

Reorganization of the banking sector and diversification of the bank products portfolio, on the background of national economy progress, had been favourizing factors for the crediting activity. Despite the encouraging economic environment, bank refrained from giving credits to the companies. At the end of 2003, for example, the bank credits assigned to companies were between 9,5 percents in Slovenia and 27,8 percents in Slovakia, while at the UE15 level hold a share of 39 percents. Between these extremes, the credits allotted to companies represented a share in PIB, 17 percents in Czech republic, 13,4 percents in Poland, 24 percents in Hungary and 20,4 percents in Romania.

Reînerea băncilor în a se implica în creditarea companiilor și a se justifica în preferințele acestora de a-și plasa resursele în obligațiuni guvernamentale, practic fără asumare de riscuri și cu profituri substanțiale. Decalaje semnificative se mențin și pe segmentele reprezentate de împrumuturile *retail* și depozitele bancare. (tabelul nr. 1).

În spiritul realității, se impune menționat faptul că, în 2004, România s-a plasat pe ultimul loc într-o ierarhie pe criteriul vizând intermedierea bancară. Calculat sub forma raportului dintre creditul neguvernamental și PIB, intermedierea bancară a fost de 17 la sută în România, în timp ce în UE10 s-a situat între 28,7 la sută în Polonia și 63,6 la sută în Estonia. În Cehia, creditul neguvernamental a reprezentat 32,3 la sută din PIB, în Ungaria 45,7 la sută, iar în Slovenia 44,2 la sută.

The banks reservation from giving credits to companies is justified by their preference of placing resources in governmental debentures, practically without assuming risks and with substantial profits. Significant gaps are also maintained on the segments represented by *retail loans* and bank deposits. (Table no 1).

In the spirit of reality, it is worth mentioning that fact that in 2004, Romania occupied the last position from a hierarchy hinting the banking intermediary. Calculated as a report between nongovernmental credit and PIB, banking brokerage registered 17 percents in Romania, while in UE10 situated between 28,7 percents in Poland and 63,6 percents in Estonia. In Czech Republic, the nongovernmental credit represented 32,3 percents from PIB, in Hungary 45,7 percents and Slovenia 44,2 percents.

	Total active % PIB 2003	Împrum. corporații populației % PIB 2003	Împrum. populației % PIB 2003	Împrum. corporații % PIB 2003	Împrum. ipotecare % PIB 2003	Depozitele populației % PIB 2003
Estonia	86	37	17	18,5	13	20
Letonia	96	43	13	12,2	13	16
Lituania	39	21	3	15,2	2	14
Polonia	65	29	13	13,4	3	27
Slovacia	83	32	7	27,8	2	31
Slovenia	89	39	11	9,5	4	38
Republica Ceh	107	28	10	17	3	40
Ungaria	79	37	13	24	8	26
EU-CEE (8)	78	31	11	..	4	20
Zona euro	201	91	49	39	32	55

Tabelul nr.1

Indicatorii intermediarii pentru sectoarele bancare din țări din Europa Centrală și de Est

Sursa: Lisa Perrin, Stefan Bruckbauer: „Banking in CEE Post -EU accession”, CEE- from transition to convergence, Bank Austria Creditanstalt, 2004, <http://economicresearch-e.ba-ca.com>;

1. Efecte ale integrării europene asupra sectorului bancar

Studiile de specialitate, asociate experienței practice în domeniu, relevă efectele benefice ale integrării asupra intermediarii bancare în plan național. Integrarea financiară și integrarea bancară sunt apreciate sub aspectul:

- ✓ convergenței într-o piață unică de servicii și produse financiare și bancare, ce oferă oportunități de afaceri în cei mai favorabili termeni, oferind posibilități de îmbunătățire a performanțelor economice sub aspectul macrostabilizării, al nivelurilor superioare de eficiență și al creșterii bunăstării populației;

3. Effects of the European integration upon the banking sector

The speciality studies associated with practice within the field reveal positive effects of the integration upon the banking brokerage on the national plan. The financial and banking integration are evaluated from the following aspects:

- Convergence within an unique market of services and financial and banking products, which offer business opportunities under the most favourable terms, offering optimizing possibilities of the economic performances from the macro stabilization point of view, of the superior efficiency levels and increasing people's welfare;

- ✓ prezența băncilor străine pe piața bancară națională, de natură îmbunătățitoare competiției între bănci prin diversificarea și perfecționarea calității serviciilor oferite clienților și reducerea costurilor, precum și prin obligarea băncilor autohtone de a diversifica gama produselor oferite prin inovarea de noi servicii produse;
- ✓ stabilizării macroeconomice, în condițiile în care băncile care operează în două țări pot importa capital în țările în care există oportunități de împrumut, asigurând astfel, într-o anumită măsură, o protecție a economiei naționale împotriva eventualelor ocuri bancare;
- ✓ consolidării bancare, reflectând ajustări structurale ce pot genera un plus de competitivitate mediului financiar, inducând creșterea bunăstării clienților și eficiența operațională și a profitului, în termenii reducerii costurilor pe unitate de produs sau serviciu bancar;
- ✓ fuziunilor bancare, care pot îmbunătăți eficiența întregii activități a sectorului bancar.

Studii recente atestă creșterea gradului de intermediere bancară, în condițiile integrării europene, în orizontul anului 2013 sub impactul: (i) creșterii veniturilor pe locuitor, ceea ce va permite o creștere a împrumuturilor bancare într-un ritm mediu anual de 14 la sută; (ii) creșterea gradului de adâncire a intermedierei financiare, drept consecință a progreselor la nivel macroeconomic, inclusiv din sectorul bancar; (iii) efectelor evoluțiilor macroeconomice asupra intermedierei financiare, estimat să atingă în 2013, în termenii raportului dintre împrumuturi și PIB, la 82 la sută, comparativ cu 78 la sută în 2003.

- The presence of the foreign banks on the national banking market in order to improve the competition between banks by varying and perfecting the quality of the services offered to clients and costs reduction, as well as obliging domestic banks to enlarge the products range displayed by creating new products and services;
- Macro economic stabilization under the conditions in which banks operating in two countries may import capital in countries where there are loaning opportunities, protecting thus national economy against possible bank shocks;
- Banking consolidation reflecting structural adjustments which might generate a surplus of competitiveness within the financial environment, increasing clients welfare, operational efficiency and profit in terms of reducing the costs per product unit or bank service;
- Bank fusions, which may improve the efficiency of the entire activity of the banking sector.

Recent studies correlate the increase of the banking intermediaries, under the conditions of European integration with prospect for year 2013 under the impact of: (i) increasing the incomes per inhabitant, allowing an accession of bank loans with an annual rhythm of 14 percentage; (ii) increasing the degree of financial brokerage cohesion, due to progresses within macro economy, including the banking sector; (iii) effects of the macro economic progress upon the banking brokerage, estimated to reach in 2013, 82 percents, as compared to 78 percents in 2003 in terms of the report between loans and PIB.

Bibliography

1. Dermine J: „European Banking Integration in Europe”, INSEAD, Fontainbleu, 2005;
2. Guiraud D.: ”Revue Enlargissement Special Banking” www.missioneco.org/elargissement
3. Perez D, Fumas S: „Banking Integration in Europe”, Banco de Espana, Madrid, 2005;
4. Perrin L, Bruckbauer S: „Banking in CEE Post -EU accession”, CEE- from transition to convergence, Bank Austria Creditanstalt, 2004, <http://economicresearch-e.ba-ca.com>;
5. Walkner Ch: Raes JP:”Integration and consolidation in EU banking – an unfinished business”, <http://europa.eu.int/comm/economy-finance>;

